

rectum & germanum; ut modò definitum est. 2. Est Mutuum naturale, cuius civile cooperatur. 3. Merè civile. 4. Mutuum civile cui natura cooperatur. f. eod. n. 292.

Ad Contractum Mutui tria requiruntur. 1. Traditio realis. 2. Translatio dominij. 3. Obligatio reddendi rem in quantitate similem. f. 172. n. 293. Et quidem eandem rem in genere quoad qualitatem & quantitatem. eod.

Si nullus terminus solutioni præfixus est, per se loquendo non potest mutuum in continenti repeti. (benè tamen aliquando per accidens) sed relinquendum est tempus, quo mutuatarius possit commodum per mutationem intentum obtinere boni viri arbitrio. f. 172. n. 294.

Mutuum Civile non parit obligationem in conscientia, inducit tamen aliquam obligationem civilem, quando traditum est chyrographum, nec tamen pecunia numerata. fol. 173. n. 295.

Plura vide: *Pecunie non numeratæ Exceptio.*

Mutui materia non est sola pecunia signata, sed quidquid ex pondere, numero, mensura æstimatur. fol. 176. n. 309. Unde in auto etiam rudi, argento, oleo, frumento, & similibus mutuum constitui potest. fol. 177. n. 312.

Non haberet tamen rationem mutui quoad effectus civiles, si quis v.g. 10. boves daret transiendo dominium, ut alios decem ejusdem valoris reciperet; in panibus tamen certi ponderis, lignis certæ mensuræ, lateribus certo canone confectis, in charta, carnibus, & piscibus, constitui potest, quatenus hæc numero vel pondere invicem solvi solent. fol. eod. n. 313.

Si quis pecunias alienas suo nomine mutuas dedit, & illas mutuatarius bonâ fide consumpsit, vel usufruxit, consumptione vel usufructione mutuum confirmatur. fol. 178. n. 315. Quod si pecunia dolo malo consumpta fuit, perinde habetur, ac si extiraret: & daretur vel actio ad exhibendum, vel utilis rei vindicatio. eod.

Nummis alienis ab accipiente casu fortuito amissis, non tenetur accipiens conditione, neque tali amissione sit ex Juris dispositione dominus, sicut fit absumptione, & ideo perierunt suo domino, & accipienti daretur exceptio contra dantem. eod.

Potest mutuum contrahi brevi manu, si quis suum debitorem iussit debitum alteri dare, quibus accipit iste scribat scheidam, se velle illam pecuniâ habere mutuum. fol. eod. n. 316.

Mutuum dare potest quisvis, qui liberam rerum suarum administrationem habet, & catenus, quatenus habet. fol. 179. n. 317.

Si pecunia à pupillo sine Tutoris auctoritate credita casu perierit, confirmaretur mutuum: & Jura singunt, dominum fuisse translatum, ne Jure pupillo conceditur, eidem noceat. fol. eod. n. 318.

Magistratibus & Præsidibus non est à Jure simpliciter & illimitatè interdicta Mutuatio, sed solum fenoraticia, & lucrativa. fol. eod. n. 319.

Ut Ecclesia vel Civitas ex mutuo teneatur, debet mutans probare, fuisse in ejus utilitatem versum; aliàs datur mutuantia actio adversus eum qui nomine Ecclesie accipit, & adversus hæredes illius. fol. 180. n. 321. Si totus Senatus Civicus consentientibus civibus mutuum acciperet, teneatur Civitas solvere, etiam si non esset in ejus utilitatem versum. n. 322.

Si Prælati contraxit sine consensu Capituli, mutans tenetur probare versionem. Si verò unâ cum Capituli consensu, non incumbit probatio versionis, si possit debitum solvi ex bonis alienabilibus. n. 323.

Si minor non habens Curatorem, mutuum accipit cum onere solvendi usuras, mutans probare debet, pecuniam in rem debitoris versam esse. Si mutuum gratuitum fuit, & nunc petit restitui, probare debet, se læsum esse. fol. 180. n. 324.

Si Curator nomine Minoris mutuum datum est, Curator ipse omnino tenetur, sed in Minorem actio tunc datur, si creditor versionem in ipsius utilitatem probaverit. fol. 181. n. 325.

Filiusfamilias an possit Mutuum celebrare, vide *Macedonianum Senatûs Consultum.*

Si Mutuo dies adjectus est in favorem mutuantis, ante diei adventum solvere non licet invito creditori, benè tamen, si in favorem mutuatarij. fol. 184. n. 337.

Solutionis partem non tenetur creditor accipere ante diem constitutum, ob incommoda inadæquate solutionis. nisi debitor in judicio conventus neget se plus debere quam partem, tunc enim Judex ad minuendas lites, potest cogere creditorem ad accipiendam partem solutionis. fol. 185. n. 340.

Si res credita in eodem genere restituenda, non repetitur, tenetur creditor satisfactionem in pecunia accipere. fol. eod. n. 341.

Si res credita fuerit oblata, & creditor in mora accipiendi fuit, si perit, liberatur debitor. fol. 186. n. 344.

Quomodo possit in contractu Mutui in pactum deduci solutio in certa moneta, non obstante ejus variatione in valore, vel quomodo ipsa variatio possit in pactum deduci, vide *Moneta.* Debitor in mora constituto, datur Creditori *Conditio certi.* fol. 190. n. 361. & seqq.

## N.

## Nativitas.

Tomo 1.

Nativitas est Modus acquirendi dominium Jure Gentium, animalium quæ ex nostris nascuntur, etiam si mas alienus fuerit. Si tamen invito maris, v.g.

ris, v.g. equi, domino aliquis alienum equum in equam suam immutat, in factum actione tenetur. fol. 416. n. 88.

## Naufragium.

Tomo 1.

Res quæ in periculo naufragij cipiuntur, manent in priorè dominio, unde qui ea nactus auferret, furtum committeret. Idem dicendum de illis, quæ ex ipso naufragio in mare delabuntur: talia enim non sunt derelicta, sed deperdita. Imò qui ea sciens rapuit, aut reposcenti non reddit, quadruplo tenetur, & publicatione omnium bonorum mulctatur. fol. 426. n. 152. & seqq.

## Necessitas proximi.

Tomo 1.

Necessitas proximi est triplex. Extrema. Gravis. Communis. Extrema est rerum ad vitam necessariarum, vel ad vitandum morbum incurabilem. Gravis est rerum, sine quibus vita notabiliter abbreviaretur, vel morbus gravis incurretur verisimiliter. Communis, quam habent pauperes mendicij aperti vel occulti, aliorum liberalitate indigentes. f. 135. n. 342.

Extremæ necessitati proximi tenentur ex charitate subvenire (alijs deficientibus) ex bonis non solum superfluis, sed etiam statui convenientibus, non tamen ita necessarijs, ut sine talibus bonis ex pristino statu decideres: non tamen tenentur ad media extraordinaria. fol. 195. n. 343.

Necessitati gravi tenentur subvenire ex bonis superfluis statui. fol. eod. n. 344.

Jus accipiendi rem alterius in casu necessitatis, fundatur in eo, quòd natura ab initio voluerit omnia esse communia. eod.

Constitutus in extrema necessitate, (& probabiliter idem dicendum de constituto in necessitate gravi) potest licitè & absque vitio furti, accipere ex alterius bonis illi ad vitam non necessarijs, si non excedat media ordinariè adhiberi solita. fol. 176. n. 345. & 347.

Necessitas tribuit jus accipiendi etiam in casu quo alter non obligatur dare ex charitate. 436. elapsa tamen necessitate tenetur auferens restituere acceptum, si potest. fol. 177. n. 349.

## Negationes.

Tomo 1.

Quamvis Negationes directè probati non possint, indirectè tamen probari possunt, probato scilicet aliquo habente connexionem cum negatione tali. fol. 283. n. 18. & seqq. ubi exempla.

## Negotiatio.

Tomo 4.

Negotiari dicuntur Mercatores, qui rem emptam immutatam iterum vendunt. & hi dicuntur à Canonibus eijci de templo Dei, hoc est, esse indigni Clericatu. fol. 99. n. 280. ubi referuntur pœnæ Clericis Negotiatoribus constitutæ.

Unus alterque actus à Clericis exercitus, non est peccatum mortale. fol. eod. n. 281.

Prohibitio negationis extenditur etiam ad Clericos habentes Beneficium sufficiens ad sustentationem, etiam si necdum sint in Sacris constituti. fol. 100. n. 282. Non est tamen Clericis prohibitum emere pecora, quæ deinde in suis pascuis sanguinata vendant. fol. eod. n. 283.

In Religione Societatis Jesu quædam prohibentur, quæ speciem Negotiationis præferunt. fol. 100. n. 284.

Non est contra Canones, quòd Clericus alteri committat pecunias, ad negotiandum, ut ipse nihil impediatur à suo Ministerio, & scandalum abis; non debet tamen hoc fieri absque urgente causa. ex qua Clericis & Religiosis negotiatio universum est licita. fol. eod. n. 285. ubi vide exempla.

## Negotiorum Gestio.

Tomo 4.

Est quasi Contractus, quo quis alterius negotium ad rem familiarem pertinens, sine mandato gerendum suscipit. fol. 344. n. 1104. Non requiritur ignorantia in eo cuius negotium geritur. fol. 345. num. 1105.

Si superveniat Rati habitio, convenit etiâ actio mandati, & notandum negotiorum gestorû. f. eod. n. 1106.

Negotiorum gestio potest esse necessaria, urgente necessitate, vel necessitatis suspitione. fol. eod. n. 1107. ubi referuntur casus.

Negotiorum gestor debet habere opinionem, se gerere alterius negotia, animamque eum sibi obligandi. fol. 346. n. 1108. Non obstaret tamen, si errasset in persona. n. 1109.

Ex hoc Quasi contractu nascitur duplex actio. Directa, quæ petitur à Negotiorum gestore, ut administrationis rationem reddat, & si quid ad eum pervenit, ex æquo & bono præstet, damnum culpâ datum resarciat. Contrariâ actione petit Negotiorum gestor, ut indemni servetur. fol. 346. n. 1110. Competit hæc actio, etiam quando casu fortuito omnis utilitas eversa est. n. 1111. ubi vide exceptionem pupilli. Non competit, si alteri à parte rei non est grata negotiorum gestio, & hoc potest probare. fol. 347. n. 1112.

Qui gerit unum negotium alterius, non potest præterea cogi ad cætera quoque gerenda, quæ ad illud non spectant. fol. 347. n. 1113.

Si plures negotium gerant diversorum bonorum ejusdem, v.g. hæreditariorum, & unus illorum fiat non solvendo, periculum spectat ad hæredem, seu illum, cuius negotium gessit. fol. eod. n. 1114.

Jura de quibusdam personis præsumunt, quòd noluerint sibi obligare illos, quorum negotia gesserunt. fol. eod. num. 1115. ubi vide hæc præsumptiones.

Quoad

Quoad culpam, ad quam præstandam obligatur negotiorum gestor, distinguendum est. Si negotia alterius fuerint ita deserta, ut præter me nemo alius gessisset, tenebor solum de culpa lata. Si alius gessisset, & summam diligentiam adhibuisset, tenebor de culpa levissima, secus, solum de levi. fol. 348. n. 1116.

Casus fortuitus in quibusdam casibus ad gestorem spectat. fol. 349. n. 1117. ubi recensentur.

## Nobilitas.

## Tomo 6.

Ob Nobilitatem mitius punitur reus, in pœnis arbitrijs corporis afflictivis, quàm homo vilis conditionis, ex consuetudine. f. 325. n. 542. In pœna ultimi supplicij nihil prodest Nobilitas, de jure communi. n. 543. In pœnis pecuniarijs opulenti gravius puniuntur. fol. 326. n. 544. Peccans prætextu nobilitatis punitur ut alij. n. 545.

## Nomina.

## Tomo 4.

Nomina vocantur à Juristis Actiones illæ, quæ alicui competunt ad petendam ab altero solutionem debiti: dicuntur etiam Credita, vel Debita, Chirographa. fol. 63. n. 98.

## Notarius.

## Tomo 1.

Notarius imperitè conficiens Instrumentum, & hoc modo damnificans, tenetur & punitur sicut Judex per imperitiam malè judicans, de quo vide Judex. fol. 96. n. 147.

## Tomo 5.

Notarius fabricans falsum Instrumentum, puniatur amputatione manûs, & privatur officio. Non creditur illi asserenti (etiam in articulo mortis) se falsum instrumentum fabricasse. fol. 108. num. 112.

Notarius qui cepit acta scribere, mutari non debet, nisi sit impeditus, quo casu per Judicem alius substituendus. fol. 180. n. 547. Acta sine consensu judicis publicare non permittitur, nec partibus copiam dare. eod. Non potest recipere testes sine Judice. Potest tamen scripturam facere de gestis in Judicio. Absente Judice possunt coram Notario produci libellus, exceptiones, instrumenta, aliæ Acta, nisi hæc producantur ad probandum Judici, tunc enim requiritur speciale mandatum. eod. Plura vide, *Instrumenta*.

Circa Notarios Jus Bavaricam ita statuit. In quolibet Judicio Actuarius & Protocollum esto. Actuarius producta in Judicio instrumenta diligenter conservare, secreta non revelare, absque licentia Judicis nullas copias communicare, nec partibus consilia vel admonitiones suggerere, nulla dona recipere, sed salario contentus esse debet.

nec dolum committere. & hæc jurare debet. fol. 181. n. 552.

## Novatio.

## Tomo 3.

Novatio est prioris obligationis in aliam, seu civilem, seu naturalem, transfusio atque translatio, ita ut prior perimatur. fol. 25. n. 145. Hujusmodi est, si de novo adhibeatur fidejussor, vel adhibebis liberetur: si pignus adjiciatur, vel remittatur. eod.

Quando contractui absoluto substituitur conditionatus, Novatio est in suspensio, donec conditio existat. fol. eod. n. 146.

Species Novationis est Delegatio. Delegare autem est vice suâ alium reum dare creditori, vel cuijussit. fol. 26. n. 147. Non est autem necesse, cum qui substituitur, esse debitorem substituentis. num. 148.

Novatio non præsumitur facta ex indicijs, sed requiritur expressus animus novandi. fol. eod. n. 149.

Novatio vel fit in forma, vel in objecto. In forma fit, quando in locum obligationis ortæ ex tali specie contractus, v.g. venditionis, subrogatur obligatio ex alio contractu, ut Mutui. In objecto fit novatio, quando pro debitis 100. fit obligatio ad dandum fundum. fol. eod. n. 150.

Ad Novationem sufficit, quòd reverà præcesserit debitum quod extinguitur, etiam si substitutus reverà non debeat, & putet se debere: competit tamen illi conditio certi adversus eum pro quo solvit, sed non potest solum repetere *Condictione indebiti*. fol. 26. n. 152.

Si quis solvat pro suo creditore alicui cui creditor rererè non debet, sed debere putatur, tunc si habuit mandatum, liberatur debitor, & creditori competit *conditio indebiti*; si non habuit mandatum, manet obligatus creditori suo, & habet conditionem indebiti contra putatum creditorem. fol. eod. n. 153.

## Noxa. Actio Noxalis. vel de pauperie.

## Tomo 1.

Noxa dicitur Corpus quod deliquit, improprie. Nam proprie est Pœna qua pro damnificatione infligitur: & hinc dicitur Noxens Noxæ dedi. Et læso datur Actio Noxalis, v.g. adversus dominum, ut mancipium noxæ dedat, vel solvat litis æstimationem. Noxalis actio non est directæ, sed obliquæ. fol. 97. n. 151. Sic etiam si animal naturâ mansuetum ex lascivia vel pavore damnum dedit, convenitur dominus actione de pauperie, ut vel noxæ dedat, vel damnum reparet. 152. ubi plura vide circa animalia naturâ fera: & de adilitia actione. Sed hodie ex Carolina Ord. Crimini. Judicis arbitrio pœna relinquitur; & etiam datur actio de pauperie; nec una aliam consumit. eod.

Dantur hæc

Dantur hæc actiones etiam illis, qui per consequentiam damnâ patiuntur, ut Comodatario. 153.

Qui tenetur ex Noxali Actione, non obligatur in conscientia ante Judicis sententiam, ad præstandum id quod leges statuunt. f. 101. n. 172. Neque tenetur ex Naturali æquitate ad compensationem damni. 176. Probabile etiam est, quòd sine culpa theologica condemnatum possit uti occultâ compensatione. 178. Quando culpa theologica intervenit, tenetur ad compensationem ante omnem sententiam, & obligatio transit ad hæredes. 180. Excessus pœnalis à Judice inflictus, non debetur ante sententiâ, nec transit ad hæredes. 181.

## Nummularij.

## Tomo 4.

Sunt illi, qui Negotiantium in Nundinis recipiunt pecunias quasi in custodiam; nec tamen sunt propriè Depositarij, cum eorum periculo pecunia sit deposita. f. 139. n. 420.

Peccant graviter, si pecuniam depositam ad suas negotiationes exponant cum propinquo periculo non habendi suo tempore, quando à deponentibus exigetur. f. 139. n. 421.

Quando ex pecunijs depositis lucrantur, non tenentur deponentes ad aliud salarium. f. eod. n. 422. ubi vide limitationem.

Non potest deponens in commodum Nummularij, aliquid ad hoc ex justitia exigere, præcisè ex hoc titulo, bene tamen acceptare, quod gratitudinis titulo offertur. f. 140. n. 423.

## Nuptiæ secundæ.

## Tomo 1.

Pœnæ proprie dicæ, quiibus anti quo jure Cæsareo affliciebantur Binubæ intra annum luctus, hodie cessant, tam Ecclesiastico, quàm Sæculari foro. f. 390. n. 466. Hujusmodi pœnæ erant præter infamiam, 1. Hateditatis capiendæ, legati, fideicommissi &c. incapax erat, & relicta ad hæredes pertinebant, vel collegatarios aut substitutos. 2. Lucra ex suprema viri voluntate accepta ei auferiebantur. 3. In secundum maritum ultra tertiam partem bonorum titulo lucrativo conferre non poterat. n. 468. Non cessant tamen hæc pœnæ in vidua intra annum luctus libidinosè vivente, adeo ut vel unus actus sufficiat. n. 469.

Secundò nubentis pœna (non quidem in odiù secundarum nuptiarum, sed ex provisione & ad utilitatem liberorum ex prioribus nuptijs susceptorum) quæ hodie observatur, habetur Nov. 22. c. 23. Nempè quidquid binuba à marito lucrata est, illius proprietatem amittit, usufructu ad dies vitæ retento. Eorum verò quæ à marito titulo oneroso consecuta est, proprietatem etiam retinet. Inter quæ etiam numerantur communi operâ & industria acquisita. f. 391. n. 474.

Inter lucra à marito acquisita non videntur numeranda illa bona, quæ donantur uxori contemplatione mariti. f. 391. n. 475.

Binuba amittit etiam proprietatem illorum lucrorum, quæ aut vigore Statuti aut reciproci pacti

*Christ. Haun. Repert.*

in casum alterutrius præmorientis superstes ex bonis defuncti percipit. f. 392. n. 479. & seqq.

Inter lucra per secundas nuptias amittenda, non venit usufructus, si quem uxor à marito habuit. f. 393. n. 486.

Si Maritus aut liberi expressè renuntiant Juri suo, mulier per secundas nuptias non amittit proprietatem lucrorum prædictorum. f. eod. nu. 487. Consensus tamen tacitus liberorum, non contradicendo secundis nuptijs, non sufficit. Imò nec expressus, nisi accedat renunciatio juris. n. 489. & seqq.

Binuba tenetur etiam eorum bonorum proprietatem reservare liberis superstibus, quæ per successione liberorum prioris conjugij ab intestato ex bonis paternis accepit, secus si ex testamento accepit, vel donatione inter vivos. f. 394. n. 493. inter quæ tamen non veniunt, quæ quidem originaliter filius à patre habet, sed immediate ex successione fraterna. 494. ubi ponitur casus.

Mortuâ binubâ liberi consequi possunt hæc lucra rei vindicatione, contra quemcunque possessorem. f. 395. n. 495. competit etiam conditio ex lege, vel sine causa, adversus alienantem illiusque hæredes, ad æstimationem. n. 496.

Consultur etiam liberis adhibita æstimatione arbitri bonorum mobilium, qui vel à matre vel à liberis electus, postquam indicavit justum pretium juratus, traduntur lucra illa mulieri ita, ut satisfactione caveat, salva coram rerum corpora vel pretium post mortem suam liberis esse restituenda, si supervixerint. Quodsi mater noluit aut nō possit satisfacere, transfertur possessio ad liberos, si ipsi satisfacere, quanti res fuerint æstimate, matri loco usufructus datum iri singulis annis 4. pro Centum. f. 395. n. 497.

Quæ circa lucra liberis prioris matrimonij relinquenda dicæ sunt, etiam procedunt de patre binubo. f. eod. n. 498. cum hoc discrimine, quòd patris bona non sint filijs hypothecata. eod. satisfacere tamen tenetur. n. 499.

Binuba non potest vitrico (nec Binubus Novercæ) relinquere quocunque modo aut pacto plis quàm virilem partem seu portionem unius ex liberis. f. 396. n. 500. Inspicitur autem tempus quo moritur binubus, & ex bonis tunc existentibus portio taxanda. n. 501. ubi casus. Non sunt tamen restituendi fructus ex dotis excessu ultra virilem portionem secundo marito constitutæ perceptis, dum mulier binuba vixit. n. eod.

Binuba potest liberis posterioris matrimonij relinquere quantum voluerit, dummodo liberis prioris matrimonij suam legitimam relinquat. fol. 396. n. 502.

Quamvis jure Codicis excessus secundo marito ab uxore relictus, ex æquo dividendus esset inter liberos tam posterioris quàm prioris matrimonij, Jure tamen Novellæ 22. c. 27. hoc correctum est, & statutum

statutum, ut competat solis liberis ex priorē matrimonio, inter eos ex æquo dividendus. f. eod. n. 503.

Binuba non potest prætextu ingratiitudinis revocare donationes filij prioris matrimonij factas, nisi aperit filius aut circa vitam ipsam infidians matri, aut manus inferens impias, aut circa substantiæ totius ablationem agens adversus eam aliquid declaretur. f. 397. n. 503.

Quæ hæcenus dicta sunt, & Jure Codicis constituta, inducunt obligationem in conscientia antè omnem Judicis sententiam. f. 397. n. 504.

## O.

## Obligatio.

## Tomo 1.

Duplicis generis obligationes inter homines sunt. Aliquæ omnino independentes à voluntate illius erga quem exercentur. aliæ dependent ab illius voluntate cui obligamur. f. 72. num. 24. & seqq. ubi exemplis declaratur. Et harum aliquæ tendunt in bonum obligati, aliæ in commodum obligantis. 27.

Potestas seu Titulus harum obligationum alius est Originalis seu Primævus, & alius non Primævus, sed eum supponens. f. 73. n. 28. & seqq. ubi tituli declarantur.

Obligations restituendi, vide, *Restitutio*. & *Damnum injuriæ datum*.

## Occupatio.

Est Modus acquirendi Jure Gentium; de quo vide, *Inventio*.

## Officium.

## Tomo 1.

Officio aliquo fungentes, ut Medicus, Advocatus, Confessarius, Judex, & hujusmodi, nisi speciali pacto se ad extraordinariam diligentiam obligaverint, non tenentur nisi ad illam diligentiam, quam alij ejusmodi officio fungentes communiter adhibere solent, & dicuntur esse diligentes in officio. f. 113. nu. 243. Nisi interveniat culpa theologica, non tenentur, ne quidem ex lata culpa civili, restituere pro damno ante condemnationem; nisi pactum intercessisset de præstanda culpa civili, vel, nisi postmodum sine tuo notabili incommodo posset impedire, ne damnum illatum ulterius serpat, aut continetur. 245.

## Oneris ferendi Servitus.

## Tomo 1.

Est Jus quo columna vel paries onera vicini ædificij sustinere tenetur, cum obligatione procurandi perpetuitatem illius parietis, in quo differt à servitute tigni ferendi. f. 247. n. 163.

Dum paries reparatur, sulturæ sumptus & cura ad dominum prædij dominantis spectant. f. 248. n. 164.

## P.

## Pacis Publicæ Violatio.

## Tomo 6.

Pacis publicæ fractæ pœna est Proscriptio seu

## O.

## P.

Bannum Imperiale, ut tam in bonis, quam in corpore impunè offendi possint rei. Et deprehensi vitæ & bonis privantur. f. f. 170. n. 482. & puniuntur de vi publica. eod.

Ut Pax fracta dicatur, tria requiruntur. 1. Ut interveniat vis armata. 2. Ut sit vis difficulter superabilis, & à pluribus coadunatis intentata. 3. Ut fiat præcedente tractatu, & animo nocendi. n. 483. Non requiritur, ut actu damnum sit illatum. n. 484.

Qui privatas ædes impugnant & spoliare nituntur, fractæ pacis rei sunt, ex Const. Caroli V. item qui adunati carceres effringunt, & incarceratos liberant. n. 485.

Ecclesiastici fractæ pacis rei, solummodo Regalibus & Privilegijs Imperij in ipso Consistorio, Judice pro tribunali sedente privantur. Sæculares publicè sub dio ordinariam Banni pœnam sustinent. f. 171. n. 487.

## Pactum.

## Tomo 3.

Pactum sumptum generaliter, prout abstrahit à Pacto Nudo & Legitimo seu Vestito, definitur: Duorum vel plurium in idem placitum consensus. Debet autem consensus ex intentione pacificentium esse obligativus ex Justitia commutativa. f. 1. n. 1. Antequam acceptetur, dicitur: *Pollicitatio*. f. 2. n. 2.

Pactum dissolutivum obligationis, propriè non est mera cessio juris, sed inductivum alterius obligationis, nempe ad non petendum id, quod prius jure peti poterat. f. 2. n. 4.

Pactum aliud dicitur *Nudum*, aliud *Vestitum* seu legitimum. f. 4. num. 16. Nudum est, quod non parit per se solum actionem civilem, prout hæc opponitur Prætoriz. Vestitum, quod ratione administrativi superadditi parit actionem civilem. fol. eod. n. 17.

Pactum vestitur quinque modis. 1. Si accedat contractui, aut alteri pacto. 2. Quando contractus innominatus ex una parte impletur. 3. Adjecto juramento. 4. Adjecta stipulatione. 5. Quando juris privilegio actio conceditur, & tunc elevatur ad rationem contractus. f. 4. n. 18. & seqq.

Pacta nuda non ita infirmantur à legibus, ut non pariant obligationem in conscientia. f. 5. n. 27. Quamdiu pactum manet nudum, non datur ex eo Actio civilis. f. 6. n. 31. Negatur autem actio ob quietem publicam. Neq; hoc est fovere peccata, sed ob majus bonum non punire peccata. Datur tamen exceptio. n. 35.

Neq; datur universim Actio Prætoriz. f. 7. n. 38. Idem dicendum est de Jure Canonico. f. eod. n. 42. Aliud dicendum de consuetudine. n. 44.

Regulariter nemo potest alteri pacisci absq; mandato, & paciscendo acquirere actionem civilem. f. 41. n. 241. Ne quidem si sit persona sanguine aut alio vinculo conjuncta. eod. Exciipiuntur tamen aliqui. v.g. Pater potest filio hæredi paciscendo vel stipulando acquirere. f. 42. n. 242.

## Pactum

Pactum Advocati cum Cliente de quota litis, jure non valet, si quidem præsumi possit, clientem iniurè gravati. f. eod. nu. 244. Valet tamen hujusmodi pactum lite finita, etsi ante Sententiam definitivam, si æquitas ratio habeatur. f. 43. n. 246.

Idem cum proportione de Medico pacifcente cum ægro dicendum. f. eod. n. 247.

## Palinodia.

## Tomo 1.

Præter Actionem Injuriarum, datur Actio ad Palinodiam seu recantationem, cum illa cumulabilis. Est civilis, & non nisi per legum constitutionem infamans, non ex intentione actoris, adeoque non tendens ad vindictam. f. 180. n. 575.

Palinodia potest Jure Bavarico Judex imponere absque infamatione, & in causa dubia tollere Actionem injuriarum. Princeps hoc potest etiam partibus non consentientibus. f. eod. n. 579.

Actio ad Palinodiam est perpetua, quia consuetudine introducta. An contra eam omiffam detur restitutio in integrum, est dubium. f. 81. n. 583.

## Parricidium.

## Tomo 6.

Parricidium est cædes nefaria contra pietatem & jus sanguinis in ascendentes, descendentes, transversales & affines, vel conjugem, perpetrata. f. 172. n. 489.

Pœna Parricidij est Culeus. An autem hodieque sit in usu, pendet ex locorum consuetudine. n. 490. & seqq.

Qui Vitricum vel Novercam occidit, mitius puniuntur illo, qui verum parentem occidit. f. 173. nu. 493.

Infantis quamvis illegitimi occisio, ordinariæ pœnâ puniendâ est. n. 494.

Mater abiciens infantem in locum desertum, ut ibi pereat, ad minimum gladio puniendâ; imò probabiliter pœnâ ordinariâ parricidij. nu. 496. Si exposuit in loco, ubi putabat ab alijs alendum, sed mors secuta est, videtur sufficere fustigatio. Si mors non est secuta, relegatio. eod.

Conjugicidium videtur sufficienter puniri pœnâ gladij, cum aliqua exasperatione. f. 174. num. 497. Idem dicendum videtur de occidentibus consanguineos, vel affines laterales. n. 499.

Quando parricidium non quidem intenditur dolo malo, sed tamen ex actu dolofo immediate sequitur, gladio puniendum, nisi constaret, reo involuntarium fuisse necem. num. 501. ubi exemplum.

Si parricidium sequatur ex actu cum aliqua culpabili negligentia vel imperitia commisso, levius puniuntur, arbitrio Judicis. f. 175. n. 503.

In crimine Parricidij, ad pœnam ordinariam infligendam, debet constare de corpore delicti. nu. 504. ubi vide quæ indicia sufficiant.

Christ. Haun. Repert.

## P.

Cooperantes etiam puniuntur pœnâ ordinariâ, si non manifestent, consilij, non cooperantes, extra ordinem. n. 505.

Quando Reus per attentatum actum eò progressus est, ut jam ingens damnum in alterius valetudine, vel mortis accelerationem causerit, vel conatum aliquoties iteraverit, potest Judex dicere pœnam gladij. f. 176. n. 507.

Quodsi ad actum proximum nullum notabile damnum securum est, non est pœna mortis decernenda, sed mitior, v.g. fustigatio cum relegatione. n. 508. Actus remotus sufficienter puniuntur relegatione, carcere, aut multâ pecuniariâ. nu. 509.

Si occisus occidenti causam gravis iræ dedit, potest mitigari pœna ad pœnam gladij nu. 510.

Intuitu penitentia, quamvis non amplius impeditivæ mortis ex actu posito secuta, potest pœna mitigari eodem modo. f. 177. n. 512.

Mitigatur etiam pœna ordinariâ ob defectum ætatis, decimum sextum annum non excedentis. n. 513. Item si mandatum parentum intervenisset. n. 514. Metus tamen parentum non ita facile excusabit. n. 515.

## Partus Expositio.

## Tomo 6.

Qui partum alienæ misericordiæ exponit, nullâ cogente egestate, amittit jus patriæ potestatis, & extra ordinem Judicis arbitrio puniuntur. Educator tamen non acquirit jus patriæ potestatis. f. 177. n. 516.

Vide etiam, *Parricidium*.

## Pascendi pecoris Servitus.

## Tomo 1.

Est Jus pascendi pecus in fundo alieno alicujus privati. Non licet hac servitute uti cum pecoribus morbo contagiolo affectis. Domino prædij servientis non licet servitute deteriorem facere, alioquin conveniatur vel ex lege Aquila, vel Interdicto: Quod vi aut clam. Vel ad estimationem, si reduci non potest ad pristinum statum. f. 254. n. 195. & seqq.

Pluribus habentibus jus pascendi in eodem loco & tempore, non licet uni, altero invito, provocare ad divisionem, per se loquendo. n. 198.

## Pasquillus.

De hoc vide, *Famosus libellus*.

## Patria Potestas.

## Tomo 1.

Patria Potestas est Jus, per quod descendentes immediati & mediatii suprema ascendendum superstitii ex linea masculina subijciuntur, in ordine ad certos effectus Jure civili introductos. f. 334. n. 166.

X 2

Mortuæ